

▶ SFÂNTA TREIME ÎN SFÂNTA LITURGHIE ▶ ȘI ÎN VIAȚA BISERICII

Lecția 4

La Cina cea de Taină, Domnul Hristos a prefăcut pâinea și vinul în Trupul și Sângele Său, mulțumind Tatălui pentru trimiterea Sa în lume, spre mântuirea oamenilor. Apoi a zis apostolilor: „Aceasta să faceți spre pomenirea Mea” (Luca 22, 19).

Prin săvârșirea slujbei Sfintei Liturghii și prin participarea la aceasta, creștinii Îi mulțumesc la rândul lor lui Dumnezeu pentru dragostea Sa nemărginită. Și anume: **Tatălui**, Care L-a trimis pe Fiul Său; **Fiului**, Care S-a jertfit și a înviat pentru noi; **Sfântului Duh**, Care prefăce în timpul slujbei pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului, spre împărtășirea credincioșilor.

Întreaga Sfântă Liturghie este o rugăciune adresată Sfintei Treimi, începând prin cuvintele: „Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului

și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”. În cuprinsul slujbei, se împletesc rugăciunile de cerere, de mulțumire și de slavă aduse Dumnezeului treimic, sub formă de invocări, mărturisiri și cântări.

Spre exemplu, la **Antifonul al II-lea**, Îi cerem Domnului: „Unul fiind din Sfânta Treime, împreună mărit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi”. Tot în cadrul slujbei, cerem: „Și ne dă nouă, cu o gură și cu o inimă, a mări și a cânta prea cinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”.

La îndemnul preotului: „Să mulțumim Domnului!”, răspunsul stranei este: „Cu vrednicie și cu dreptate este a ne închina Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimii Celei de o ființă și nedespărțite”.

Pe parcursul Sfintei Liturghii, preotul rostește cu evlavie: „Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor”, iar credincioșii răspund: „Amin”. La **Imnul Heruvimic**, atât preotul, cât și credincioșii aduc închinare și slăvire lui Dumnezeu, spunând: „Noi, care pe Heruvimi cu taină închipuim și făcătoarei de viață Treimi întreit-sfântă cântare aducem”.

Toate rugăciunile și cântările sunt însoțite de închinarea cu **semnul Sfintei Cruci**, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, ceea ce reprezintă de asemenea o formă de cinstire a Sfintei Treimi. Semnul Crucii însoțește întreaga viață a creștinului, spre ocrotire, ajutor și ca formă de mărturisire a credinței.

Știați că... ?

- ✦ Cuvântul „**Treime**” este un cuvânt folosit în Sfânta Tradiție a Bisericii. În cântările Sfintei Liturghii, acesta apare de cinci ori: la Antifonul al II-lea, la Imnul Heruvimic, la răspunsurile cântate: „Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh”, „Cu vrednicie și cu dreptate” și „Am văzut lumina cea adevărată”.
- ✦ În **arta occidentală** s-au dezvoltat și alte variante ale icoanei Sfintei Treimi, care însă nu au fost acceptate oficial în Biserica Ortodoxă.

Cum poți aplica... ?

- ✦ Participă și tu la Sfânta Liturghie și învață cântările închinare Sfintei Treimi.
- ✦ Caută pe Internet și alte icoane ale Sfintei Treimi, pictate după modelul Sfântului Andrei Rubliov.
- ✦ Menționează alte modalități prin care poți aplica în viața personală cele însușite cu privire la Sfânta Treime în Sfânta Liturghie și în viața Bisericii.

O altă modalitate de slăvire a Sfintei Treimi este reprezentarea Sa în **icoane**, spre închinarea credincioșilor. Icoana reprezentativă pentru spațiul ortodox este cea a ospitalității (filoxeniei) lui Avraam, la stejarul Mamvri, când acesta a fost vizitat de Cele trei Persoane dumnezeiești.

Dintre variantele acestei icoane, cea mai cunoscută aparține **Sfântului Andrei Rubliov**, călugăr și pictor de icoane rus. În aceasta, Persoanele treimice sunt prezente sub forma a trei Îngeri aproape identici, pentru a simboliza unitatea și egalitatea dintre Ele.

Prin participarea la sfintele slujbe, prin închinarea cu semnul Crucii și prin sărutarea icoanelor sfințite, creștinii Îi aduc cinstire lui Dumnezeu Cel în Treime lăudat.

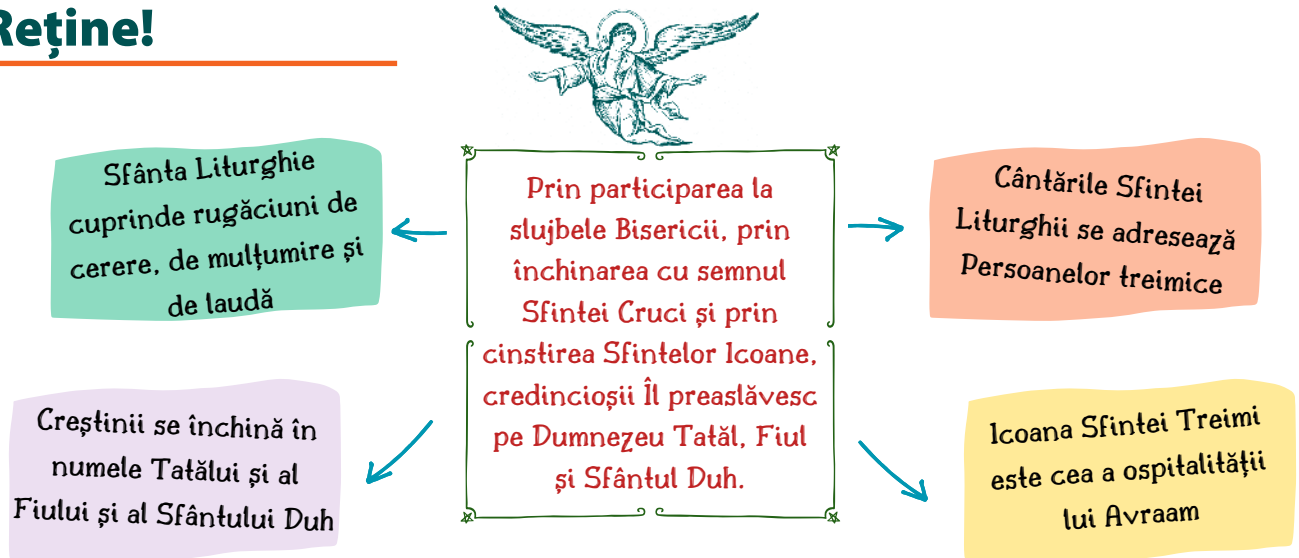

Icoana Sfintei Treimi, pictată de Sfântul Andrei Rubliov

Dicționar

- ⇒ *antifon* = imn religios cântat alternativ de două coruri, la strană;
- ⇒ *heruvim* = înger care face parte din a doua ceată îngerească, după cea a serafimilor;
- ⇒ *vrednicie* = stare de om vrednic, demn, meritos.

Reține!

Exerciții

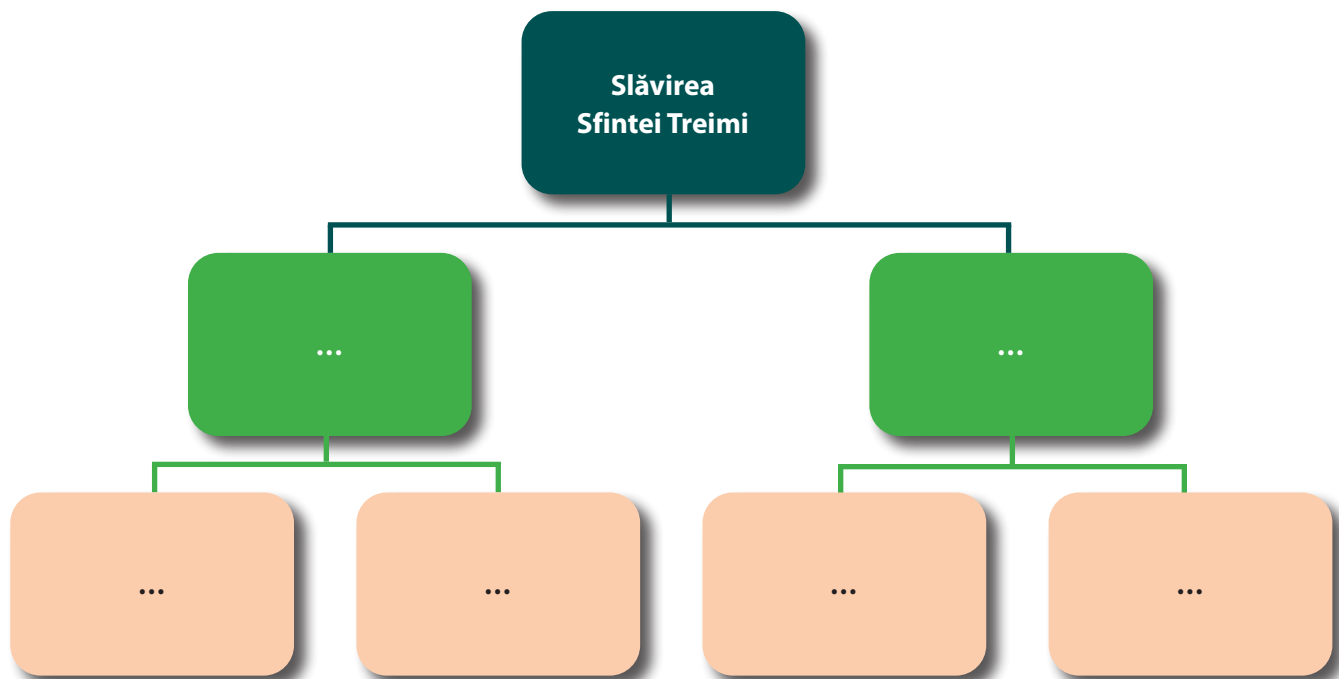
1. Transcrie pe caiet și completează următoarele enunțuri, pentru a obține textele liturgice corespunzătoare amintite în lecție, potrivit exemplului dat:
 - a. Binecuvântată este Împărăția
 - b. ... și Ție mărire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh,
 - c. Unul fiind din Sfânta Treime,
 - d. ... cu taină închipuim
 - e. Cu vrednicie și cu dreptate este
 - f. ... prea cinstitul și de mare cuviință numele TăuExemplu: a. Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.
2. Răspunde oral la următoarele întrebări:
 - Prin ce modalități poate fi cinstită Sfânta Treime?
 - Cine i-a îndemnat pe apostoli la săvârșirea Sfintei Liturghii?
 - Ce tipuri de rugăciune sunt cuprinse în slujba Sfintei Liturghii?
 - Pentru ce Îi mulțumește Biserica lui Dumnezeu?
 - De ce se închină creștinii cu semnul Sfintei Cruci?
 - Care este modelul icoanei ortodoxe a Sfintei Treimi?
 - Ce pictor este renumit în privința realizării acestei icoane?
 - De ce este slăvită Treimea cea de o ființă?
 - Cum Îl cinstești tu pe Dumnezeu, în viața de zi cu zi?
3. Precizează în scris trei motive pentru care îți place să participi la Sfânta Liturghie.

1 ...

2 ...

3 ...

4. **Ciorchinele.** Grupați-vă în echipe de câte patru-cinci elevi. Fiecare echipă își notează în mijlocul unei foi de hârtie format A4 tema centrală: „**Slăvirea Sfintei Treimi**”. Apoi își realizează propriul ciorchine, format din ideile personale care au legătură cu tema-nucleu. La final, echipele își prezintă, pe rând, ciorchinele realizat, care se afișează în clasă. **Timp de lucru: 7 minute.**

Exemplu: **Slăvirea Sfintei Treimi** – prin fapte bune: - milostenia; - hărnicia.

5. Exprimă-ți oral **opinia** față de situațiile prezentate.

- a. Într-o duminică, atunci când mama i-a spus să vină cu ea la Sfânta Liturghie, Ana i-a răspuns că se simte obosită și nu poate.
- b. Andrei a hotărât să intre în corul bisericii și să renunțe, în schimb, la conducerea echipei de baschet a școlii.
- c. Aflând că Radu merge des la slujbe, colegul lui de bancă a început să-l ironizeze.
- d. La ora de educație muzicală, Luiza a solicitat profesorului să poată audia imnuri liturgice închinare Sfintei Treimi.

- e. Marcel l-a muștră pe prietenul său, Ionel, care se lăuda cu credința lui în Dumnezeu și cu mersul la biserică, fără a dovedi în timp un comportament corespunzător față de cei din jur:
 - Dă exemple de alte situații din experiența ta, în care ai constatat aspecte pozitive sau negative în privința participării la slujbele Bisericii. Caută soluții, după caz, împreună cu profesorul și cu ceilalți colegi.
6. Realizează un **eseu** de șapte-zece rânduri, pe una din temele: „Icoana Sfintei Treimi” sau „Sfânta Treime în viața Bisericii”.

Aprofundează și dezbate!

1. Explică și notează pe caiet înțelesul expresiei liturgice: „Acum și pururea și în vecii vecilor”. De ce crezi că aceasta se rostește atât de frecvent, în cadrul slujbelor Bisericii?
2. Audiază cele cinci cântări religioase din cadrul Sfintei Liturghii în care apare menționat cuvântul „Treime”. Interpretează apoi cântarea liturgică: *Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de o ființă și nedespărțită.*
3. Lecturează textul citat, apoi discută despre legătura dintre Sfânta Treime și Sfânta Împărtășanie:

O, cât de măreață, de sfântă, de mântuitoare și de dorită este pentru creștin Liturghia! Cu adevărat biserica se face cer! Fiindcă Dumnezeu în Treime pogoară pe sfântul și de-viață-făcătorul prestol în fiecare zi și săvârșește marea minune a milostivirii Sale, prefăcând pâinea și vinul în Preacuratul Trup și Preacuratul Sânge al Fiului lui Dumnezeu și învrednicindu-i pe credincioși să se împărtășească cu Ele. (Sfântul Ioan de Kronstadt, extras din „Liturghia – cerul pe pământ”)

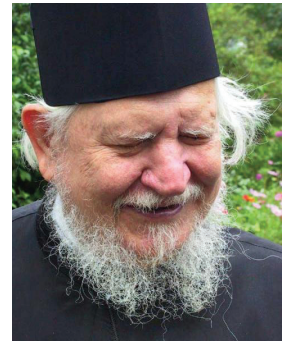
4. Analizează icoana de mai jos, realizată de Sfântul Pafnutie-Pârnu Zugravul, pictor de icoane român. Ea datează din secolul al XVII-lea și se păstrează în muzeul Mănăstirii Sinaia.

5. Model de credință

Părintele Teofil Părăian (1929-2009) a fost unul dintre marii duhovnici ai românilor.

Deși a fost orb încă din copilărie, a absolvit Facultatea de Teologie din Sibiu, după care s-a călugărit la mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus.

S-a dedicat rugăciunii inimii și ajutorării semenilor, prin sfaturi duhovnicești, prin susținerea de conferințe și prin publicații religioase, cu îndrumări practice. El îi primea cu bucurie, îi asculta și îi povățuia cu înțelepciune pe cei care-l căutau.

Multe din cuvântările sale s-au adresat tinerilor, pe care i-a îndemnat spre urmarea Domnului Iisus cu bucurie.

Principiul creștin ar fi să te gândești nu la ce poate face omul pentru tine, ci la ce poți face tu pentru el. (Pr. Teofil Părăian)

- Dezbate despre modalități prin care îi poți ajuta pe cei din jur.

6. Lectură

Un sfânt, o icoană

Despre Sfântul Cuvios Andrei Rubliov nu sunt cunoscute multe lucruri, deși s-au făcut numeroase cercetări de-a lungul timpului. Viețuitor în secolele XIV-XV, a trăit în apropierea Moscovei și a avut privilegiul să-i cunoască pe Sfântul Serghie de Radonej și pe Sfântul Nicon, de la mănăstirea Sfânta Treime.

S-a călugărit la mănăstirea Andronikov, unde a învățat tainele iconografiei și a început să picteze biserici și icoane. Este amintit în cronicile vremii, care îl descriu drept o persoană smerită, înțeleaptă, blândă și dedicată lucrului. Stilul său artistic i-a influențat pe mulți, iar capodopera sa este considerată icoana Sfintei Treimi.

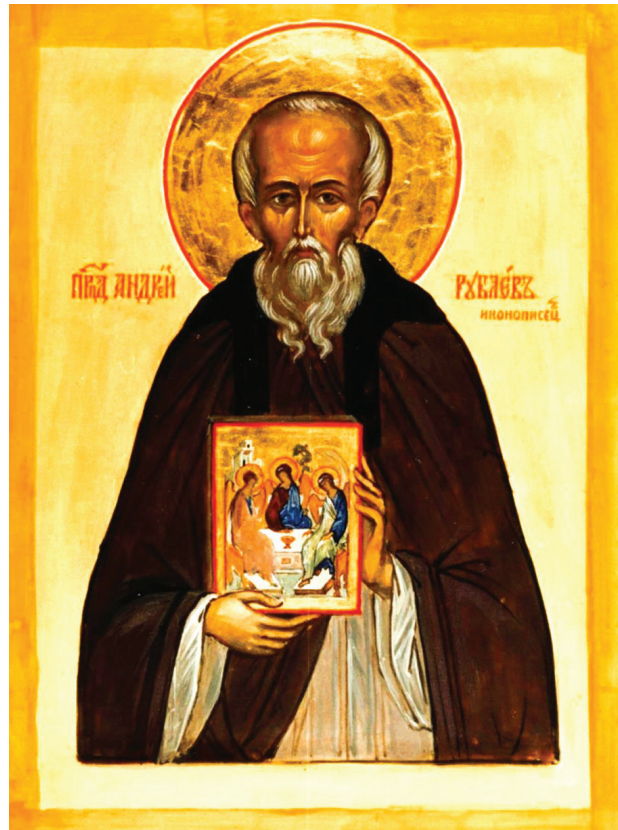
În realizarea acesteia, Sfântul Andrei a utilizat o temă binecunoscută a Vechiului Testament, pe care a redat-o în mod genial. Astfel, a redus elementele biblice ale povestirii, respectiv a schițat stejarul și casa, fără introducerea lui Avraam și a Sarrei, concentrând atenția privitorului asupra Celor trei Persoane divine, Care S-au revelat sub formă de îngeri.

În plus, modul simetric de aranjare a Persoanelor, armonia și culorile folosite au adus un plus de frumusețe și de calitate artistică, contribuind la aprofundarea mesajului transmis prin icoană.

Sfântul Andrei Rubliov a realizat și alte capodopere, păstrate în muzee din Moscova, Sankt Petersburg și Zvenigorod. A fost canonizat de Biserica Ortodoxă Rusă în anul 1988 și este sărbătorit în data de 4 iulie.

Celebrul regizor Andrei Tarkovski a realizat un film dedicat acestui sfânt, în anul 1966, cu numele „Andrei Rubliov”.

- Informează-te despre alte icoane pictate de Sfântul Andrei Rubliov și despre diverse elemente ale stilului său unic.

7. Portofoliu. Caută pe Internet trei sfaturi oferite celor tineri de către părintele Teofil Părăian. Notează-le pe o fișă de portofoliu.

O sugestie pentru tine

Adaugă în jurnalul personal sau într-o agendă gândurile tale de recunoștință la adresa Sfintei Treimi, pentru tot ajutorul primit până acum.